

Uuden historian kysymyksiä

Kulttuurihistoria – Johdatus tutkimukseen. Toim. Kari Immonen ja Maarit Leskelä-Kärki. Tietolipas 175. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2001 Helsinki. 516 s.

Time Frames. Negotiating Cultural History. Toim. Anu Korhonen & Kirsi Tuohela. *Cultural History – Kulttuurihistoria 1.* Turun yliopiston kulttuurihistorian laitos, 2002. 139 s.

Jokapäiväinen historia. Toim. Jorma Kalela & Ilari Lindroos. Tietolipas 177. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2001 Helsinki. 149 s.

■ Kari Immonen määrittelee kulttuurihistorian tehtäväksi

kulttuurin syvärakenteiden tutkimisen ja niiden vaikutusten tarkastelemisen. Kulttuurihistorian tieteellisen tutkimuksen lähtökohtia ovat totaalisuus, historiallisuus, dialogisuus ja aktiivisuus. Immonen nojaa siis ns. *new historyyn* ja gaderilaisen teorian hyödyntämiseen.

Metodologinen artikkelikoelma *Kulttuurihistoria – Jobdatus tutkimukseen* koostuu kahdenkymmenen tutkijan artikkelista, joissa he esittelevät erilaisia työtapojaan. Mukana ovat alan tunnetut tutkijat, mutta valikoima on hyvin turkulaispainotteinen.

Antologia on jaettu neljään osaan, joista varsinkin ensimmäinen sopii mainiosti kulttuurihistorian oppikirjaksi. Anu Korhonen valaisee mentaliteettihistorian muutosta kulttuurihistoriaksi ja Hanna Elomaa mikrohistorian teoriaa. Anne Ollila ja Juha Siltala puolestaan edustavat avoimemmin ideologista kulttuurihistoriallista tutkimusta. Esitykset ovat mielenkiintoisia ja tärkeitä.

Artikkelit herättävät myös kysymyksiä. Minua askarruttaa Ollilan lanseerama feministinen monopolisointi suhteessa käsitteeseen ”naishistorioitsija”. Lisäksi olisin odottanut Joan Scottin uudemman tuotannon lähempää analyysia. Siltalan pitkä artikkeli on taas ehkä hieman turhan defensiivinen. Voi kysyä, onko yleinen suhtautuminen psykohistoriaan maassamme todella näin negatiivinen kuin Siltala antaa ymmärtää. Myös postkolonialistinen teoria on teoksessa jäänyt hieman syrjään, sitä käsitellään suhteellisen lyhyesti vain Marjo Kaartisen artikkelissa. Näyt-

tää myös siltä, että Juri Lotmanin tai Ernst Cassirerin kulttuuriteorioita ei tunneta, niitä ei ilmeisesti käytetä ainakaan Turussa.

Kauttaaltaan kirja on kuitenkin hyvin kirjoitettu ja ehdottomasti lukemisen arvoinen. Siinä on onnistuttu esittelemään kulttuurihistorian suomalaista tutkimusta suhteellisen laajasti. Toisaalta voi kysyä, missä määrin kulttuurihistoriallista tutkimusta de facto harrastetaan eri yliopistoissa, eri oppituulien piirissä. Kun *new history* yleistyy historiantutkimuksessa, kulttuurihistorian ja ehkä jopa poliittisen ja taloudellisen historian rajat hämärtyvät yhä enemmän.

Tuorein antologioista on Anu Korhosen ja Kirsi Tuohelan toimittama *Time Frames*. Eva Österbergille omistettu teos on saanut alkunsa tämän vieraillessa Turussa joulukuussa 2000. Lähtökohtana ovat olleet periodisoinnin ongelmat ja keskustelun kohteena ovat yksilö ja identiteetti, tunteet ja kokemus sekä tila, lähinnä julkisen ja yksityisen tilan problematisointi. Muuten teoreettisesti kunnianhimoisessa johdannossa itse sanan *history* käyttö vaikuttaa epätarkalta.

Time Frames koostuu yhdeksän naiskirjoittajan artikkelista. Taso on hieman epätasainen, ja tiiviimmällä seminaarityöskentelyllä teos olisi voitu toimittaa yhtenäisemmäksi. Anu Korhonen johdattaa hyvin tunteiden historian teoriaan, Hanne Koivisto kertoo suomalaisen modernisti-intellektuellin identiteetistä ja Marjo Kaartinen esittelee *meta-space*-käsitteen. Antologian aikakausten

problematisointi rajoittuu kuitenkin lähinnä käsitehistorialliseen keskusteluun ja sitä kautta elementaariseen kontekstualisointiin.

Jorma Kalela ja Ilari Lindroos ovat pyrkineet nostamaan esiin historian käytön lähinnä yhteiskunnallisissa yhteyksissä ja julkisuudessa. *Jokapäiväinen historia* lähestyy aihettaan tarkoituksenaan avata uusia näkökulmia historiantutkijan työhön. Kirjan synnyn taustalla on Turun ja Helsingin yliopistojen poliittisen historian sekä Turun kulttuurihistorian oppiaineiden hanke *Centre for Future-Oriented History*. Yksi kirjan tavoite Kalelan mukaan on saada historian ammattilaiset mukaan keskusteluun siitä, millainen tulee olla tutkijoiden käytännöllinen suhde historian esitysten moninaisiin muotoihin ja niiden takana oleviin mekanismeihin.

Seppo Hentilä kirjoittaa Holocaustin merkityksestä saksalaisessa politiikassa. Ranya ElRamlyn analysoi Kroatian vaikeaa toisen maailmansodan perintöä ja sen vaikutusta nykypäivän politiikkaan. Myös elämäkerta-historian ongelmista, huumeiden käyttäjien kulttuurisesta konstruoinnista ja sosiaalipoliittisen tutkimuksen premisseistä on kirjassa valaisevia esimerkkejä.

Kokonaisuudessaan kirja osoittaa myös Kalelan teesin historiankirjoittajan eettisestä vastuusta oikeaksi. Tutkija kun on tuloksineen kiinni oman aikansa kulttuurissa, ja näin myös tahtomattaan vaikuttajana siinä. Historian käyttö vallan legitimitointiin ja kaikenkarvaisten poliittisten ja taloudellisten oppien puolustami-

ssa antaa tutkijoille suuren vastuun, josta ei voi objektiivisuuden varjolla luistaa. Kirja kytkeytyy siten eurooppalaiseen keskusteluun, joskin pääosin hyvin konkreettisella tavalla, mikä ei sinänsä ole negatiivista.

Jessica Parland-von Essen